

JÁTÉK ∞ ÉLMÉNY

AKKORDOK KORA

HÁRMASHANGZAT

HÁROM HANGULATFELFEDEZŐ BARÁT

Minden napra egy kis ... lehetőség

Zeneélmény Füzetek

Novák Anikó

KÖSZÖNTŐ

A *Zeneélmény Füzetek* jelen kötete ismét játékokra hívja a zeneszeretőket; ezúttal az akkordok, harmóniák, hangzatok világába.

A következő oldalak játékos formában vezetnek végig e világ első állomásán és ismertetnek meg a három hangból álló hármashangzatokkal, ezek tagjaival, hangulataival. Előkészítenek emellett a hármashangzatok „forgatagára”, fordításaira is.

- ❖ A következő képek nézegetésével és a játékok révén megismerhető a legegyszerűbb akkord (hármashangzat) megjelenítése és néhány megközelítése.
- ❖ A játékok az éppen zajló idő kellemessé tétele mellett sok készséget támogatnak, melyek közül kiemelkedik a matematikai és a logikai rátermettség, valamint az asszociációs kvalitás.
- ❖ Szerzői szándék, hogy minden érdeklődő jól érezze magát, miközben megfigyeléseket tesz, felfedez, tanul, alkot, érdeklődve, örömben.
Ennek szellemében egy zenei szójátékkal indulunk neki a felfedező útnak és a kalandoknak

Ha akarod, a karod akaratod, s kardod.

Ha akarod, a karod akkordot hord, ad, s fog. S akkor korok kara koppan két karod mozdulataiban. Korod akkor lesz kortalan.

Jó játékot érdekes felfedezéseket!

TARTALOM

Zeneélmény

Hármashangzatok

<u>Virágoskert</u>	4
Törzshangok	
Szolmizációs hangok	
A futónövény és a szlalomozó csiga	
Napfény	
<u>Hangulatok - Szerkezetek</u>	9
<u>Függöny gyöngyből, sorminta</u>	17
Függöny minták hangokból, hangmakramé alulról	
Függőnyminta hangokból, a hangmakramé fentről lóg	
Hangmakramé, ... szolmizáljam-é ? Lentről fel: minta kel.	
Hangmakramé, szolmizáltam épp ... Fentről le, minta-e?	
<u>Hangulatok</u>	21
Életszakaszok, hangulatok, Hangzástípusok	
<u>Tartást adni egy akkordnak, minden hang / tag erre várt csak</u>	22
Függőnyminta nézegető; ABC-vel	
Függőnyminta nézegető; Szolmizálva	
<u>Búcsú</u>	23

VIRÁGOSKERT

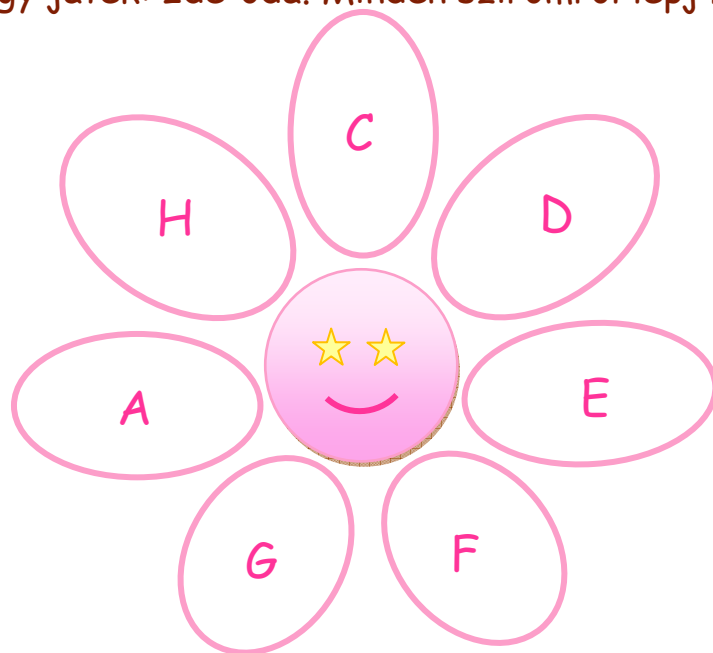
A virágoskertben megannyi virág nyílik. Egyikük szirmaira leszálltak a levegővel épp arra felé suhanó törzshangok. Ismerkedjünk meg velük! Nézzük meg őket közelebbről!

Az óramutató járásával egyező irányban haladva minden szirmról (hangról) lépegetsz sorba annyit, hogy összesen öt szomszédos szirmot érints. Hét szirm- (és törzshang-) csapatot lelsz így. **C_D_E_F_G**; **D_...** Folytasd a sort! Mutass rá az ujjaddal, melyik szirmlevéllel ismerkedsz épp, melyiknek a nevét mondd. Majd csak kövesd őket a szemeddel, mindig ötöt.

Indulj most a másik irányba. Itt is sétálhatsz minden törzshangról, öt lépést megtéve. Pl.: **C_H_A_G_F**.

H_... Hát a többiek? Keresd meg a hang-csapattársakat, mind a hét törzshangról elindulva! Mutass is rájuk! Majd csak kövesd szemmel a szomszédos hangokat, mindig ötöt egy csoportban.

Még egy játék: Ide-oda. Minden szirmról lépj kettőt az egyik, majd kettőt a másik irányba. pl.: **C_D_E C_H_A**

Erre

Arra

Két oldalra

SZÖKELLŐ - REPPENŐ

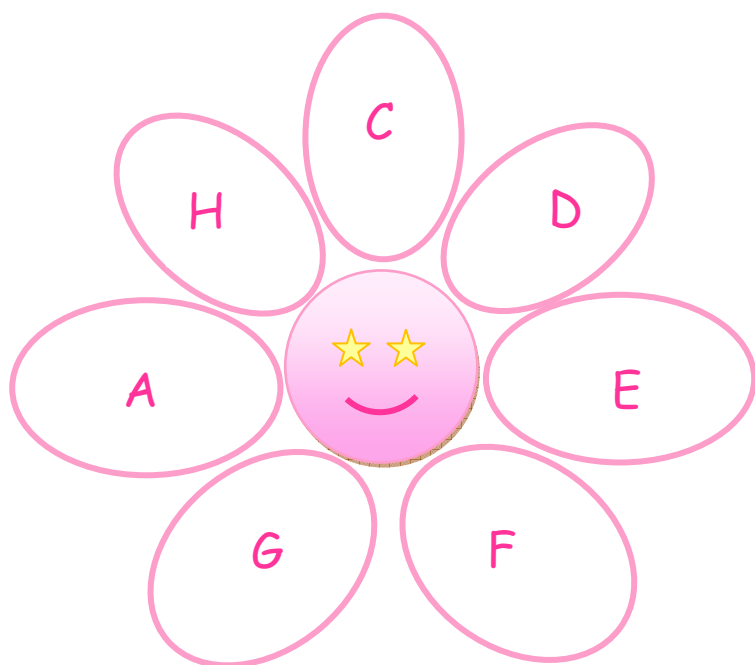
Zeneélmény

Az óramutató járásával egyező irányba haladva minden szíromról (hangról) ugorj egyet: kihagyva egy szírmot. Majd ugorj még egyet. Olyan ez, mint a trambulínon való pattogás! A többi hang eközben épp pihen. Hét törzshang-triászt lelsz így. C_E_G, D_F_..., E... ? Folytasd a sort. Mutatva a hangokat ujjal, majd szemmel követve az ugrásokat. Az előző játékkal összehasonlítva azt fedezheted fel, hogy most az ötös hangcsoportok két szélső és középső tagja játszik (a többi hang pihen).

Indulj most a másik irányba. Erre is szökkenj minden törzshangról elindulva, kétszer. C_A_F, H_G_..., A_..._ ? Keresd meg a három hang-csapattársat mind a hét törzshangról elindulva, szálldosva.

Hármas játék, ugri-bugri: Minden szíromlevélről pattogj. Egyet-egyét az egyik, majd a másik irányba. C_E C_A

Kétszer erre

Kétszer arra

Azután meg két oldalra

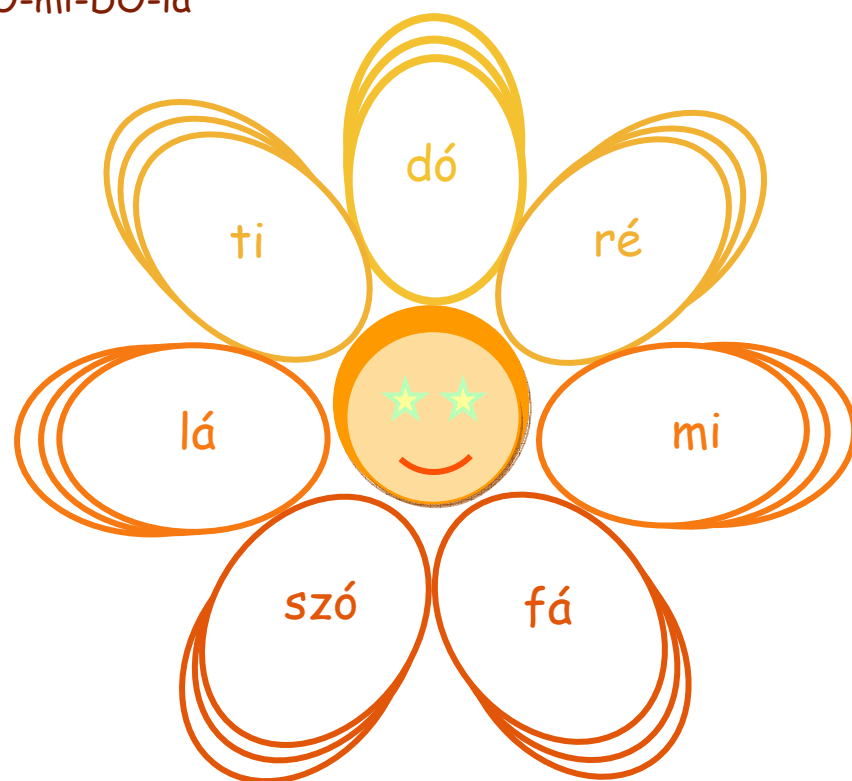

A virágoskertben sok más virág is nyílik. Egyikük a szolmizáció, aminek szirmain a szolmizációs hangok fénylenek. Az óramutató járásával egyezően minden szirmolevélről ugorj egyet, majd még egyszer. pl.: dó-mi-szó. ré-fá..-...?

Minden szirmóról indulj most a másik irányba és itt is ugorj kétszer. Pl.: dó-lá-fá. ti-... Folytasd a sorozatot!

Végül minden szirmolevélről pattoghatsz is: egyet az egyik és egyet a másik irányba. pl.: DÓ-lá-DÓ-mi, vagy DÓ-mi-DÓ-lá

Kétszer erre

Kétszer arra

Azután meg két oldalra

Futónövény és a szlalomozó csiga

Zeneélmény

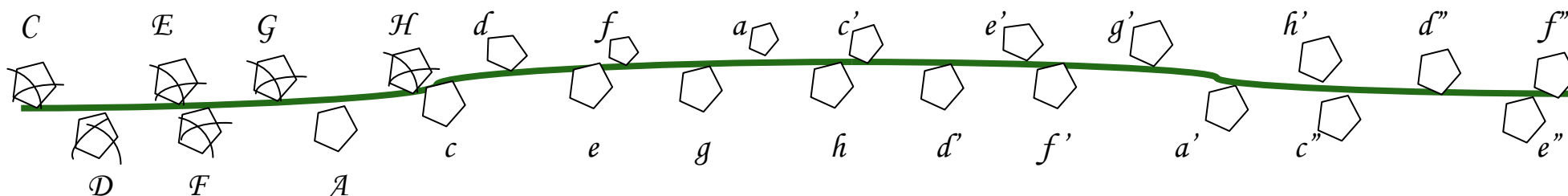

Egy futónövény is lakik a kertben. A virágaira hulló esőcseppek hangjai révén minden törzshang meg is szólal. Cikk-cakk-ban haladva láthatod a törzshangokat. Keresd meg minden hangról a hozzá tartozó hármashangzatot!

Kettőt ugorva az egyik irányba; C-E-G; D_ ...

A másik irányba ugrálva; f''-d''-h' e''-c''-a', d''-...

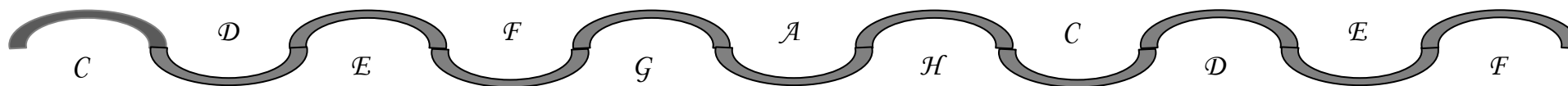
Majd mindkét irányba egyet-egyet ugorva :) pl.: c'-e'-c'-a ...

Ezalatt egy csiga épp hazafelé tart. A reggeli harmat és az eső gyémántcseppjeit megcsodálva szlalomozva táncol örömeiben. S lám csak, az útja kirajzolja a hármás baráti társaságokat! Megtalálod őket? Biztosan.

Oda is, s vissza is próbáld ki! Hajrá!

C_E_G D_F_...? E_..._... Folytasd a sort!

S mikor az eső eláll,
Vagy ahogy a köd felszáll,
Felragyog a napsugár...
A fény a hanghoz hasonlóan hullám.
Az ám!

A nap fénysugarai ...elkezdnek ... a' ... énekelni.
Körbejárva a napon
Hárfahúr sugarakon.
Akkordok felzengenek.

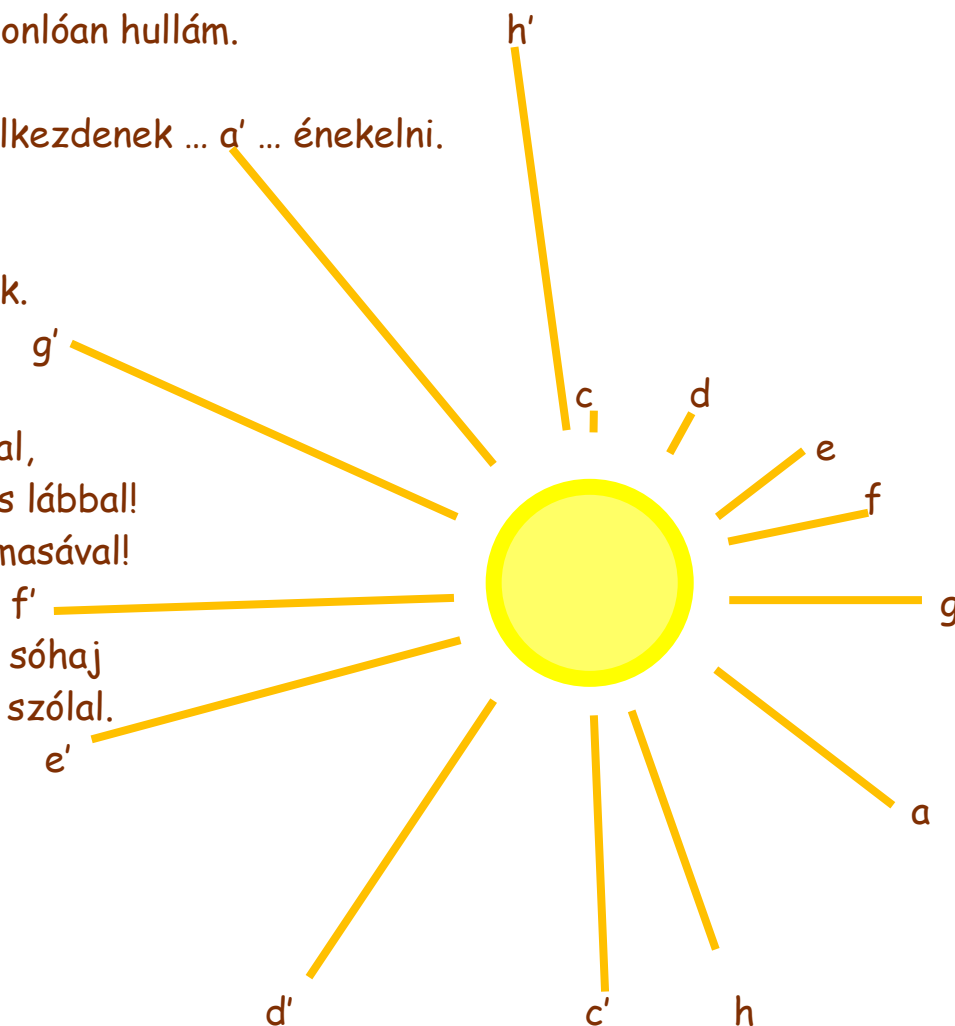
S hogy mi szól? g'
Hát keresd meg!
Járj körbe a napórával,
Pattogj-szökellj páros lábbal!
Mondj hangokat, hármásával!

Minden kilégzés: lágy sóhaj
Akkord-hang így élön szólal.

Folytasd a sorokat!

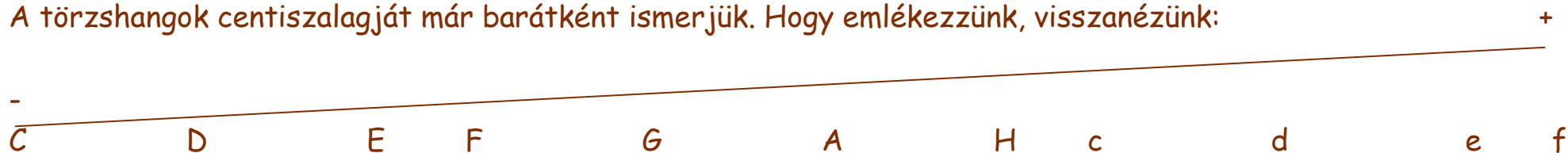
c e g d f ... e ...

c' a f h g ... a...

A törzshangok centiszalagját már barátként ismerjük. Hogy emlékezzünk, visszanézünk:

Nagyítóval jól látható, hogy az ötvonalban lakó hangok mind-mind szomszédok. Közelebb, s messzebb lakók.

A hangok centiszalagja a távolságokat mutatja. Nézd csak meg, s jól figyeld meg!

A szomszédos hangokat, s köztük távolságukat mind meg tudjuk mutatni! Ideje hát játszani!

Elő hát a kezekkel, mancsokkal és szemekkel!

Öt ujjunk van, öt hang fér rá. Hármashangzat hogy lesz ez hát?

1. Játék: Minden ujj egy hang

Helyezd el úgy a tenyered és vele az ujjakat, hogy minden ujj egy-egy szomszéd hangra éppen rámutat.

A hangok mind örülnének, ha játékban részt vennének, így hát megyünk sorra-sorra, minden hangra rámutat a hüvelykujj. S vele együtt minden ujj ... egy-egy hang ... mindig újra arrébb megy, s változik a szerkezet:

Közel, s távol lesz egy-egy ujj. Aztán máshol. Mindig más, s új.

Minden újabb esetben, az ujjak máshova esnek: közel, s távol, távol, s közel. Ujjakat így rendezünk. el.

Nézzük hát!

Íme az a centiszalag, amelyen a hangok laknak!

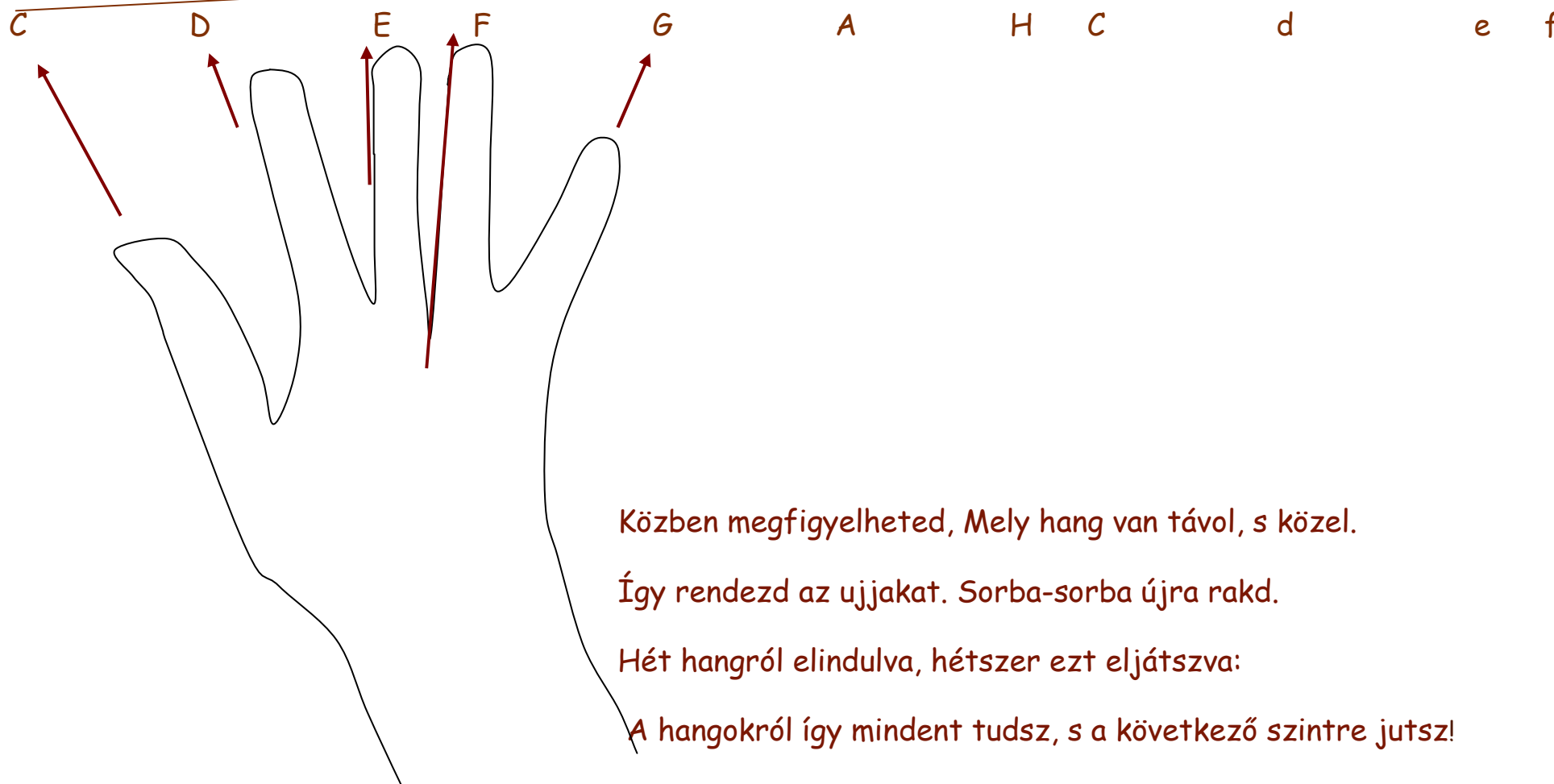
Zeneélmény

Tedd alá a kezedet, nyisd ki a tenyeredet, az ujjak most kinyílnak, s a hangokra mutatnak.

Hangok felé mutatva, nyújtózva, vagy csukódva.

Ha minden hangról elindulsz, hétszer is mutatni tudsz. Tedd meg hát! Bátorság! Kitartás! Ujjtornák!

Azonos kezdőhangról, azonos alaphangról felépítve nézzük meg a hangzástípus szerkezetet! Négy lesz!

Derűs Dúr

Mélázó moll

Szorongó szűk

Bűvös bő, különös ő

Összesen Tiszta kvint
kis terc (fent)
NAGY TERC (LENT)

Összesen Tiszta kvint
NAGY TERC (FENT)
kis terc (lent)

Összesen szűk kvint
kis terc
kis terc

Összesen BŐ kvint
NAGY TERC
NAGY TERC

JELE: D

M

Sz

B

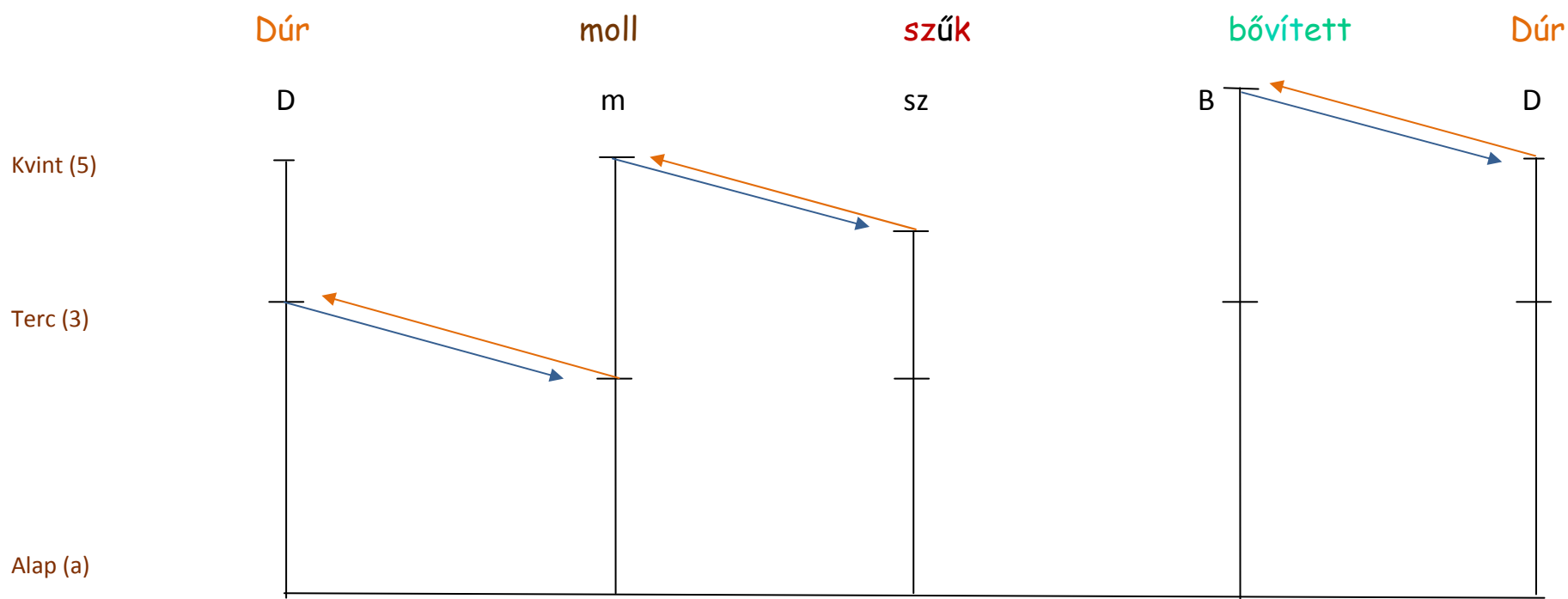

Azonos kezdőhangról, azonos alaphangról felépítve nézzük meg a hangzástípus szerkezeteket!

Mind a négyet jól nézd meg!

Mikben hasonlítanak? S miben különböznek? Egy hangulatból egy másikba hogy érkezhetünk meg?

A **dúr** és **moll** különbsége a **terc** tag.

A **moll** és a **szűk** akkord **kvint** tagja tér el.

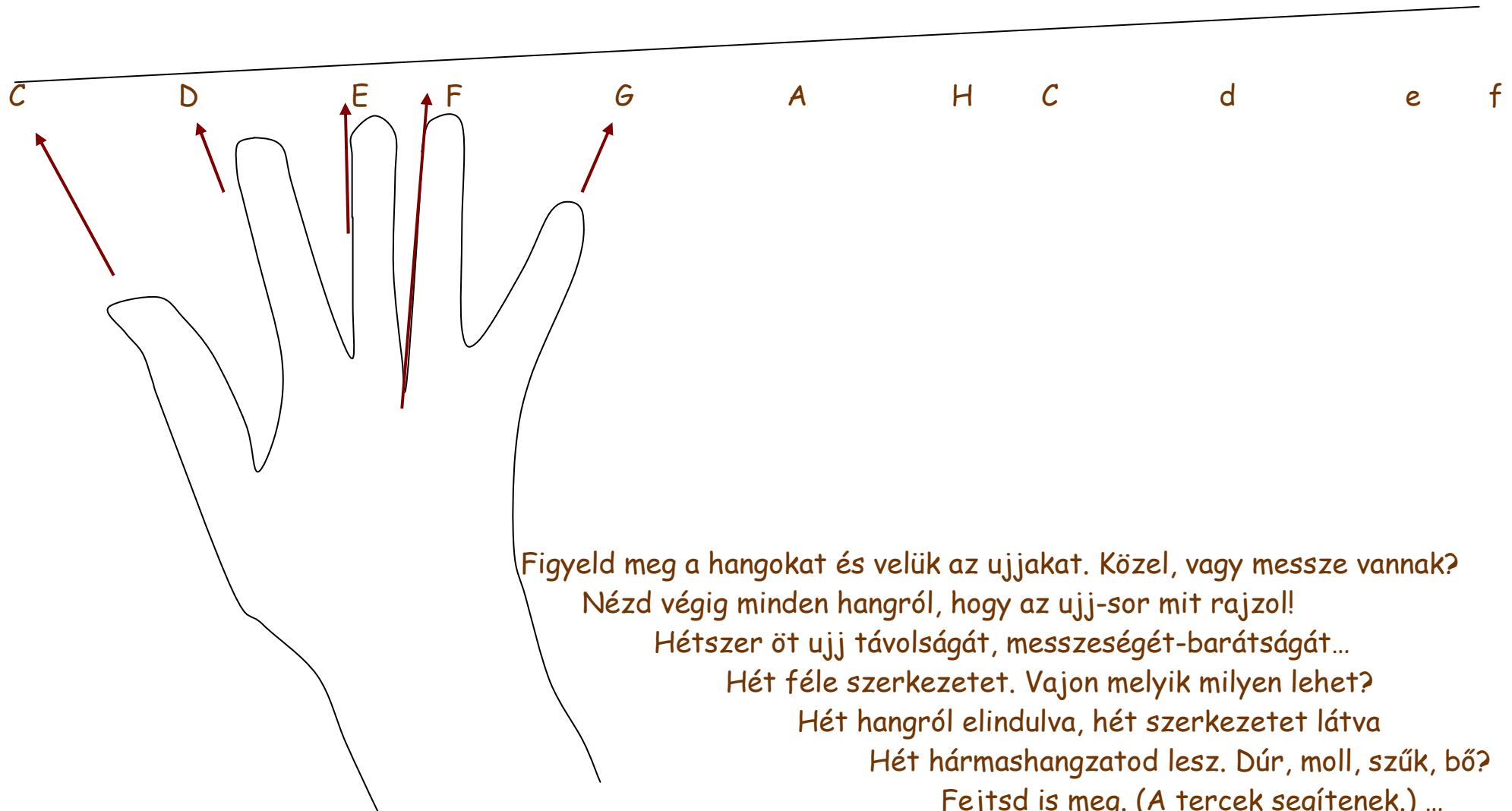
A **dúr** és a **bő** hármashangzat között a **kvint** más.

KÖVETKEZŐ SZINT

Zeneélmény

Ha hangokra mutatunk, közel s messze az ujjunk. Távoli, vagy közeli: nagy szekund lesz, vagy kicsi. N2, vagy k2, (nem a Himalája-tető) Hanem szomszédok. SZ Szomszédok SZekundok.

Nézzük meg, keressük meg, fedezzük fel, s érezzük meg a hét törzshangról induló hármashangzatok hangulatait. Minden ujj egy-egy hang. A közeli szomszédokat egymás mellé zárt ujjakkal jelöljük. S a terceket figyeljük. Milyen alul, s milyen fent? A megfejtés itt van lent:

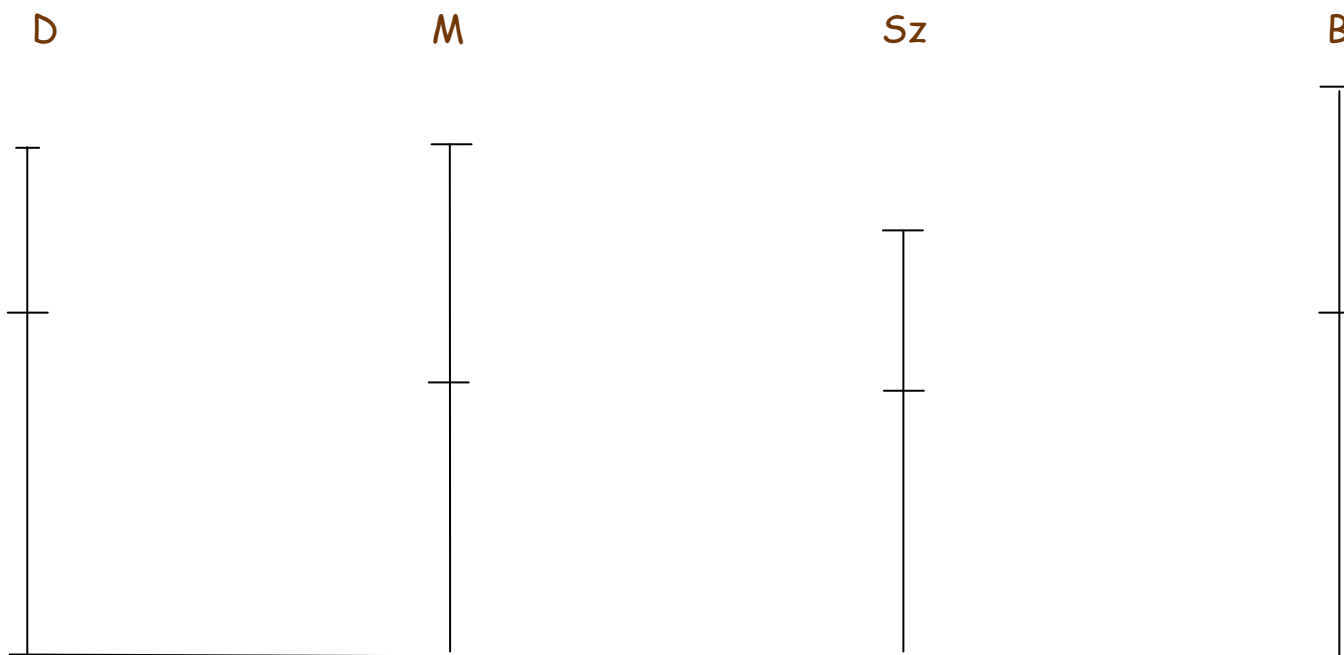
Nagy terc - kis terc, kis terc - nagy terc, kis - kis, nagy - nagy; mindent meglelsz.
S mindig akkord-fajtára lelsz.

Derűs Dúr

Méla moll

Szorongó szűk

Bűvös Bő

Ha hangokra mutatunk, közel s messze az ujjunk. Távoli szomszéd, vagy közeli: nagy szekund lesz ez, vagy épp kicsi: N2, vagy k2 (ez sem a Himalája beli hegytető). Ők is csak Hangszomszédok, s ezt is Szekundnak mondjuk.

Figyeld meg a hangokat, és velük az ujjakat. Közel, vagy messze vannak?
Nézd végig minden hangról, hogy a kezed mit rajzol!
Hétszer öt-hang távolságát. Az ujjaid közt mind vár rád.
Hét féle szerkezetet. Vajon melyik milyen lehet?
Hét hangról elindulva, hét szerkezetet látva
Hét hármashangzatod lesz. Dúr, moll, szűk, bő?
Fejtsd is meg. (A tercek segítenek.)

Nézzük meg, keressük meg, fedezzük fel, s érezzük meg a hét szolmizációs hangról induló triádok hangulatait. Minden ujj egy-egy hang. A közeli szomszédokat egymás mellé zárt ujjakkal jelöljük. S a terceket figyeljük. Milyen alul, s milyen fent? A megfejtés itt van lent:

Nagy terc - kis terc, kis terc - nagy terc, kis terc - kis terc, nagy terc - nagy terc; Mindent meglelsz.

S mindig
akkord-fajtára lelsz.

Derűs Dúr

Méla moll

Szorongó szűk

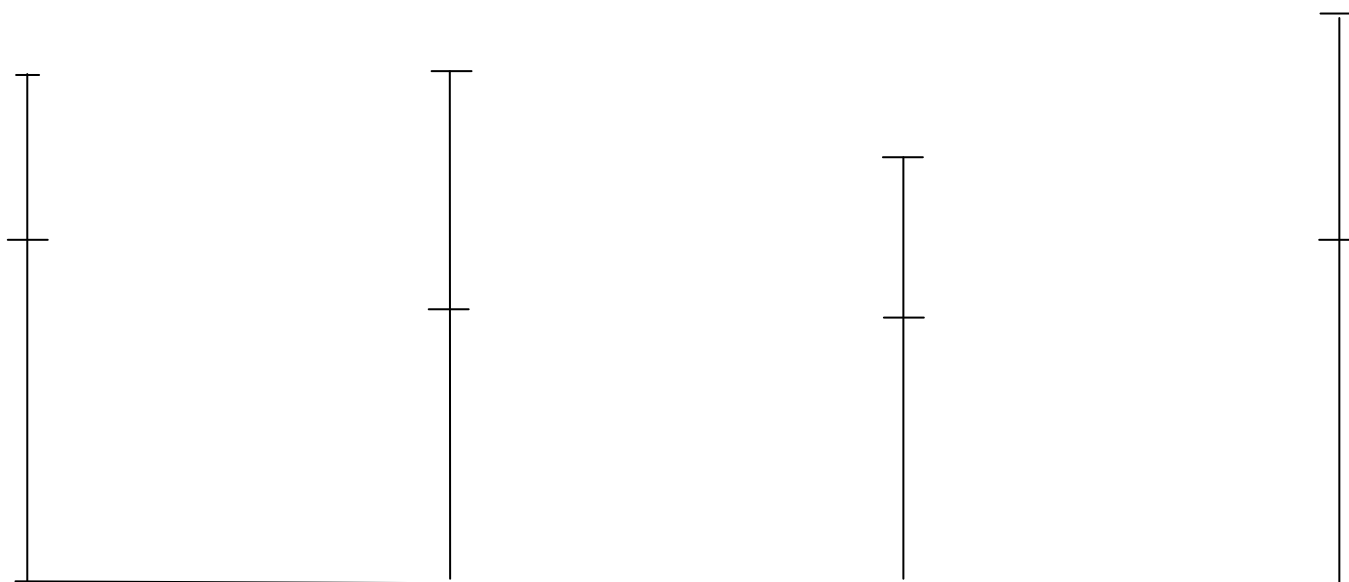
Bűvös, különleges BŐ

D

M

Sz

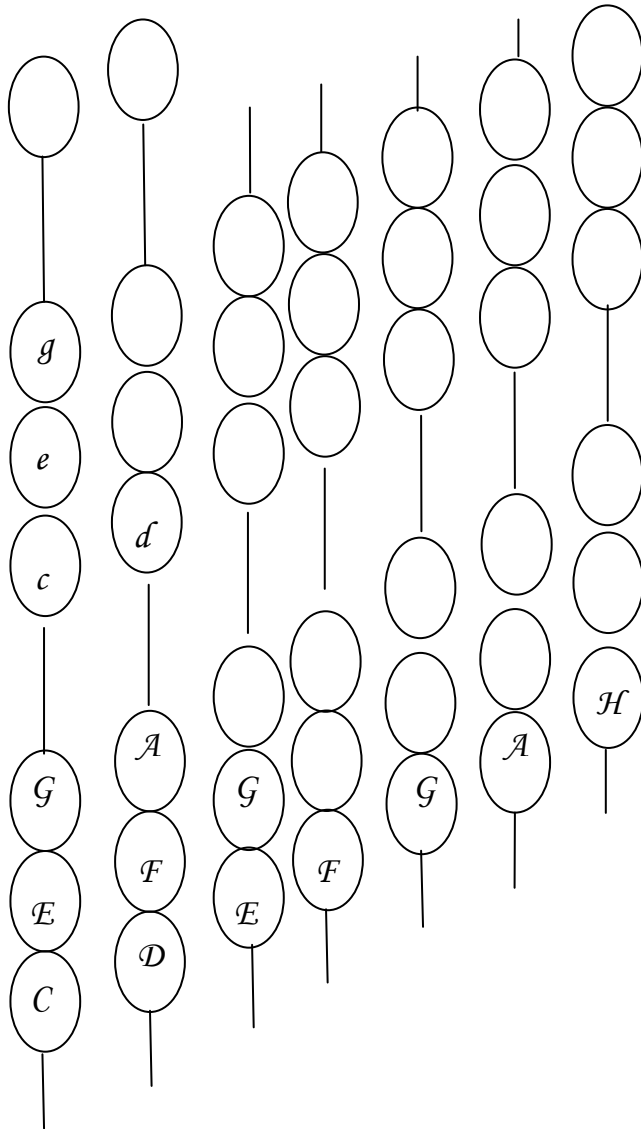
B

Minden gyöngyszem egy-egy hang. De nem szomszéd. Ugró tag! S újraindul, mint minta. Keresd meg őket sorba! Legalulról indulj el, ugrálj képzeletben fel. De mindig csak három tagot. Írd be őket, s lesz gyöngysorod.

Teleírhatod akár a lapot ... C_E_G D_F_A E_G_... F_...

Most a felső gyöngyöt látod. Keress hozzá még társakat! Fentről most le ugrálunk, s így hangokat találunk.

Három igaz barát, s pajtás: hűség, szeretet, együtt-hatás.

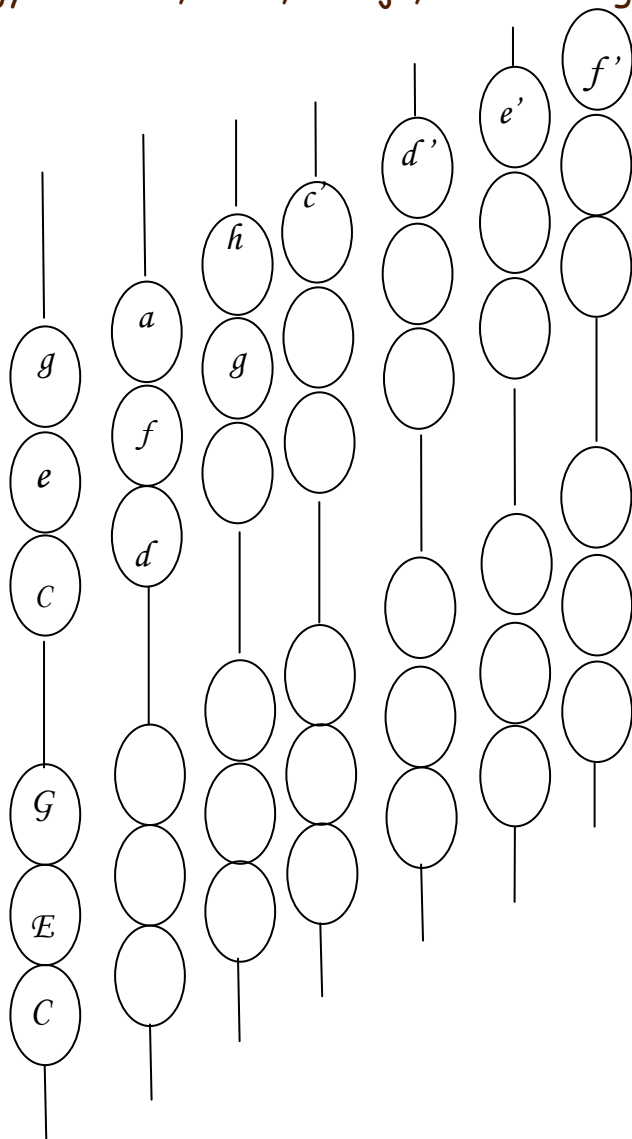
Együtt bízik, küzd, sóhaj, és ... Támogatják mindig egymást.

g_e_c

a_f_d

h_g...

c'_...

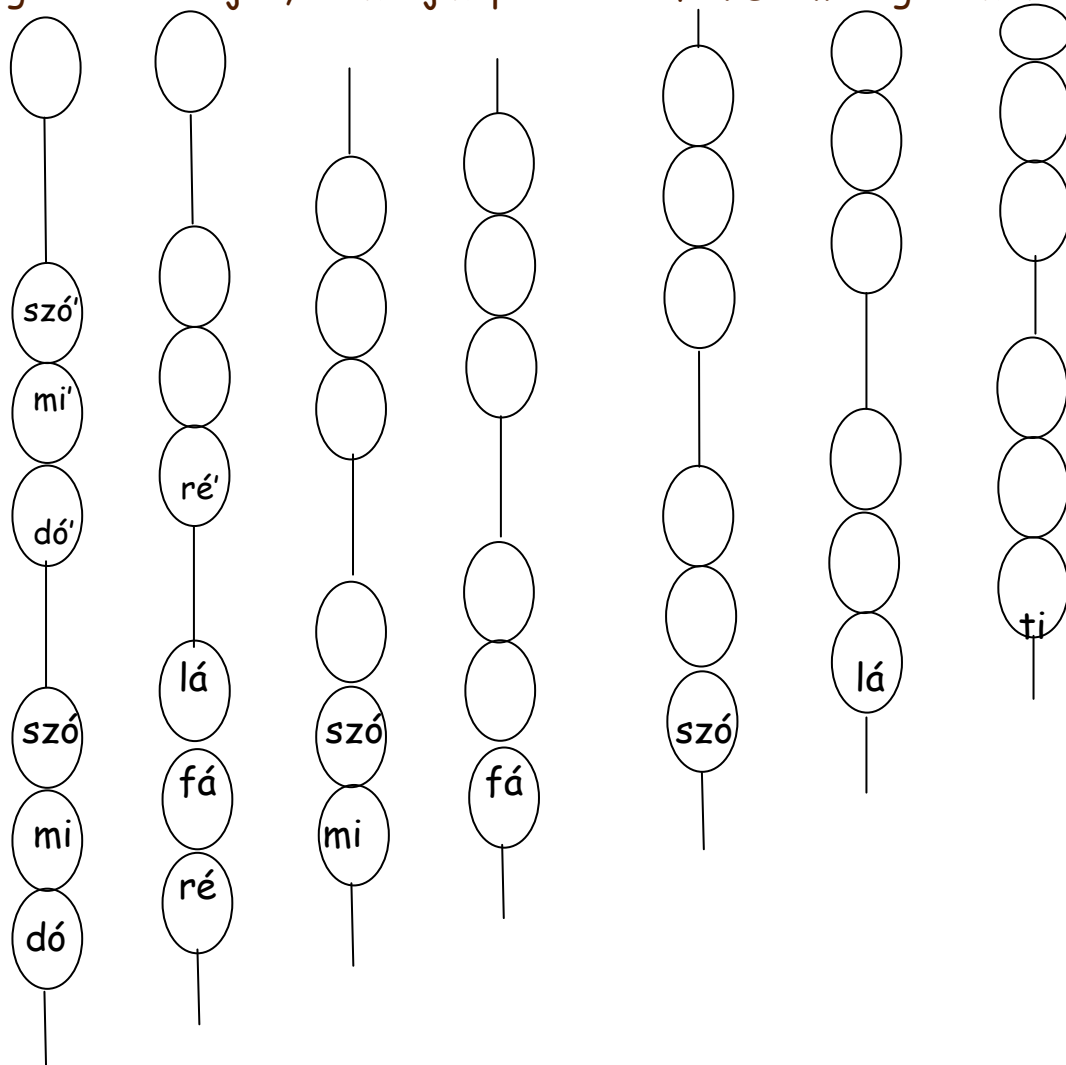

Függöny gyöngy-sormintából ... Makramé. Szolmizáljam-é?

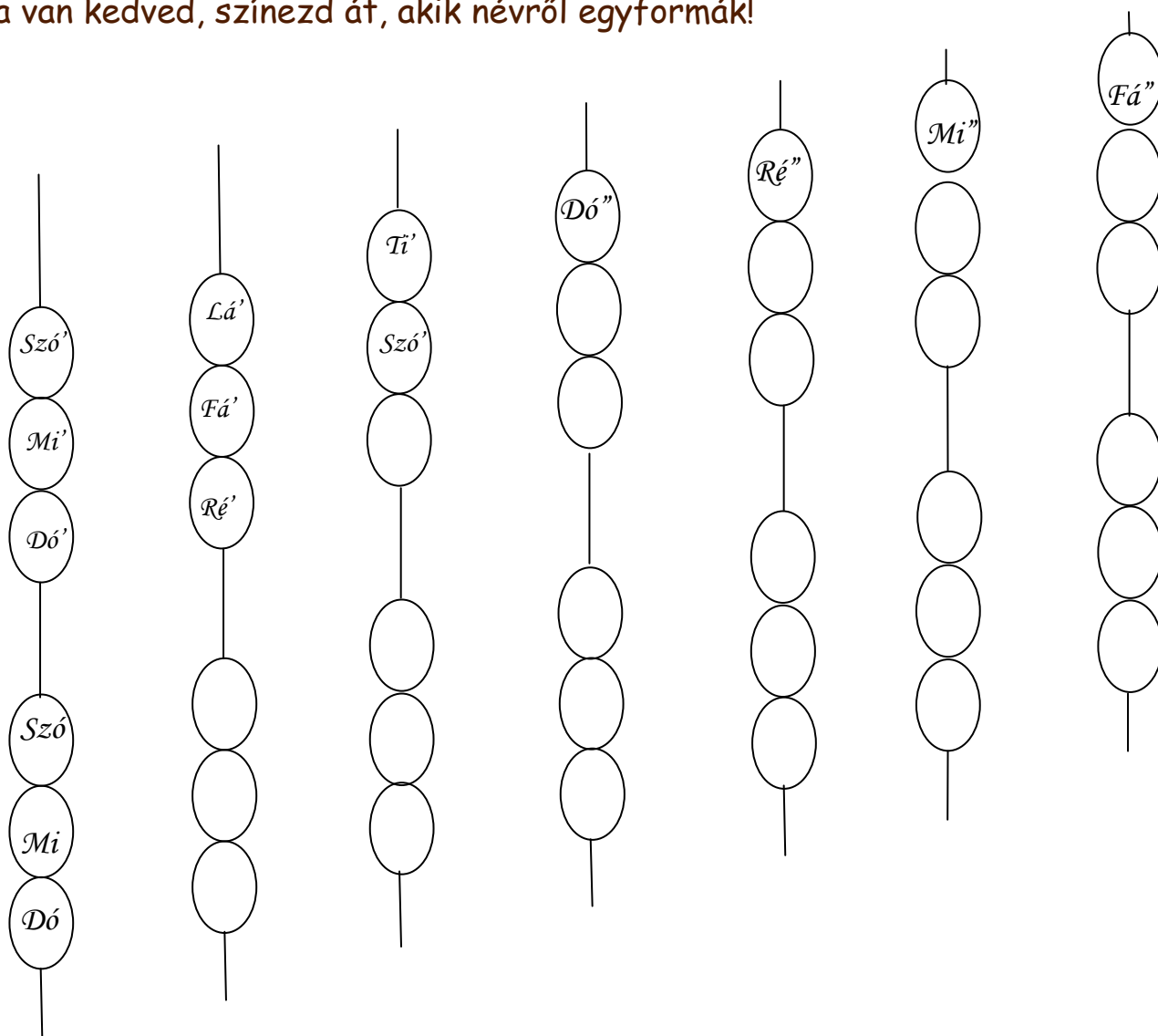
Zeneélmény

Minden gyöngyszem egy-egy hang. De nem szomszéd. Ugró tag! S újraindul, mint minta. Keresd őket, s írd oda!
Legalulról indulj el, szökellj képzeletben fel. De mindig csak három tagot. Írd be őket, s lesz gyöngysorod.

Most a felső gyöngyöt látod. Keresd hozzá a két társat!
Három gyöngy erősen tart. Együtt így mintát kiad.
Ha van kedved, színezd át, akik névről egyformák!

Mi mindent mutatnak meg a Hangzástípusok

Egy élet során sok élmény ér. Száz történet, sok ezer tér.
Akkordjaink leírják, mit érez ember, s barát.
Ha hallgatod, átérzed. Szíved megkönnyebbülhet.
Ha hallgatod, válthatsz. Bárhova szállhatsz. S bármivé válhatsz.

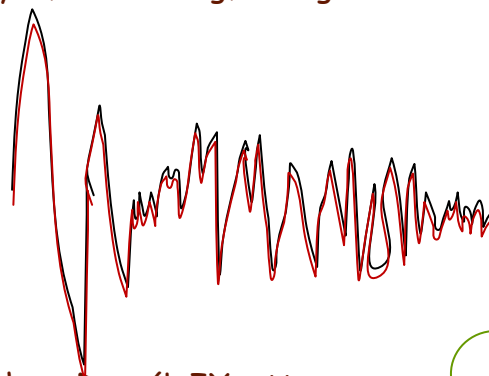
Egyszer derűs, máskor vidám. Van, hogy érces. Tartást ad ám.
Erőt messze sugároz, dúr akkord ez; reményt vonz.
Nemes ... varázs ... napfény... száz társ. Király ... szép bál ... Otthon ... Hazám!
Nyugodt, békés, ad szárnyakat. Mező ... szökell ... szabad... játszhat.

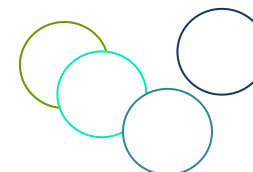
Álmodozó, gondolkodó, a lélekből kiáradó,
Szomorka, vagy tragika. A neve moll, s egy csoda.
Lágy, finom és érzékeny, felhőfátyol kék égen.
Máskor pedig zivatar, lélekbeli nagy vihar. Elhagyott, ... magányos, ... sötétség, ... Segíts most!

Ha a szív összeszorul, vagy a gyomor összerándul,
Test és erek összehúznak, szűk akkord ez. Összezúznak?!
Alig várjuk, hogy elmúljon, hogy újra béke honoljon.
Ha meghallod, hideg kiráz. Sárkány, krimi, veszély van: száz.

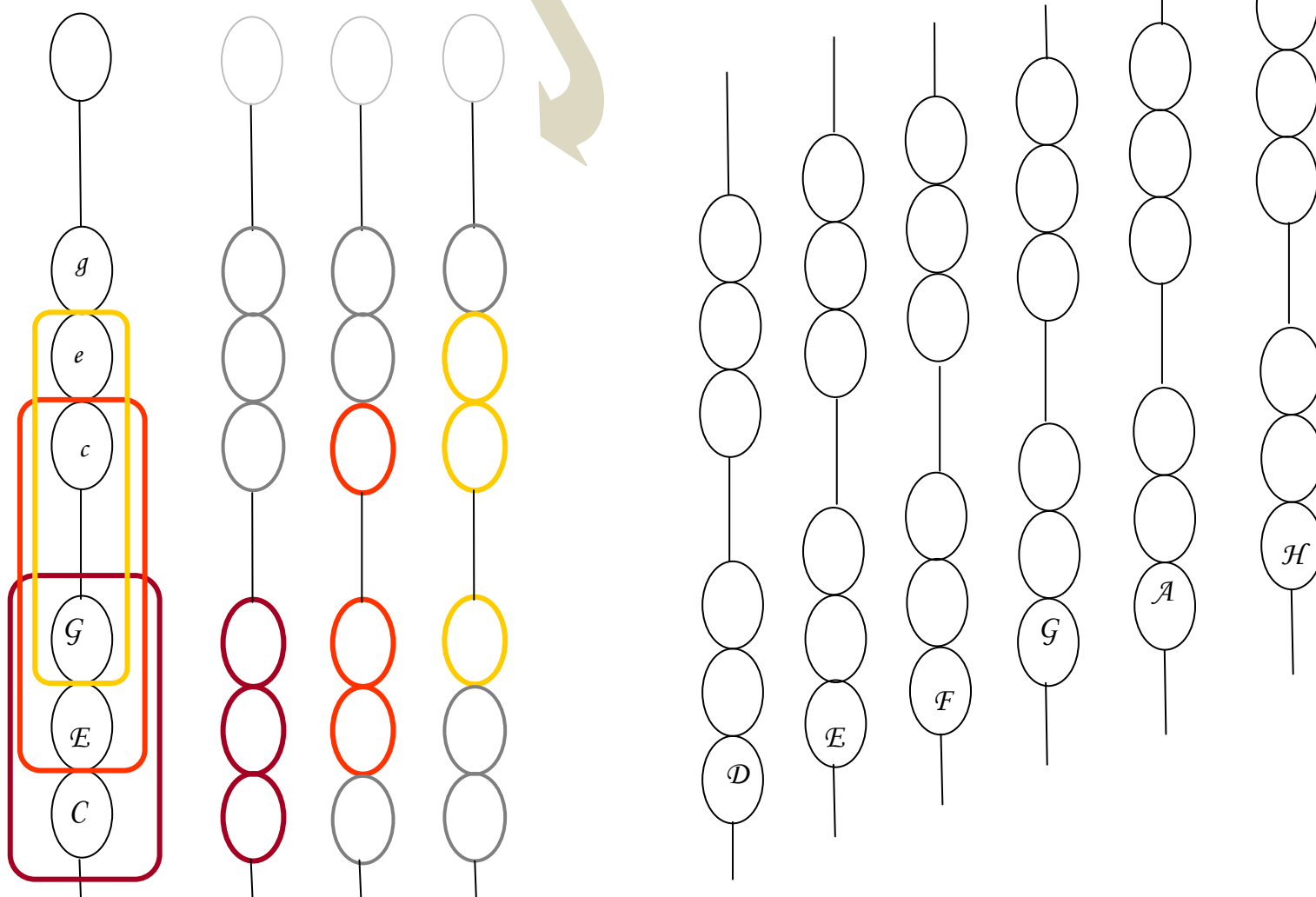
Misztika és földöntúli, különleges, igen furi.
Széttart, robban, feszült, torzít. Belehallod: Boci-Boci.
Semmihez sem hasonlít, egyedi és beborít. Északi fény, Tünde-hon, Dvorák IX. ott vagy.
Akárhogyan forgatod, mindig ugyanazt hallod. Bő akkord: Bő akkord. Bő akord. Bő akkord.

Írd be a hiányzó hangokat! Velük díszítve a gyöngysorokat! Alkoss hangcsoportokat, berajzolva az oszlopokat! Mindig 3 hang egy csapat. Mindig a következő lesz az alsó tag. Minden hang így egyszer tart. Tartó. S egy példa:

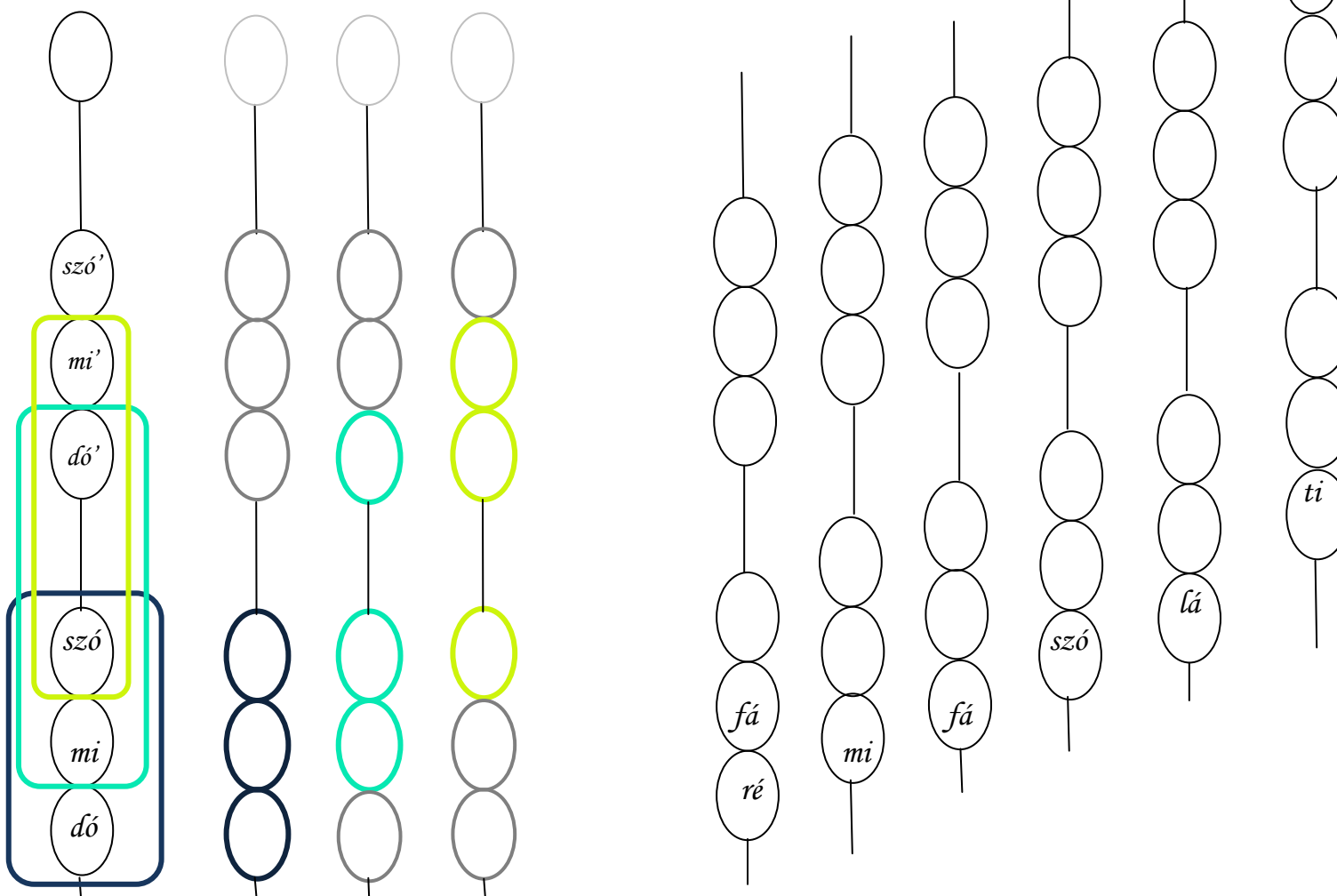
Mutató: *C-E-G E-G-c G-c-e*

Keresd meg és írd be a hiányzó szolmizációs hangokat a gyöngysorokba. Készíts hangcsoportokat oszlopokban! Úgy, hogy mindig három hang legyen egy csokorban. S mindig más legyen legalul! Így minden hang szíve kigyúl... mert mindegyik sorra jut. Karikázd be a hangcsoportokat! (Erre látsz egy példát is alant)

dó-mi-szó: d-m-s m-s-d' s-d'-m'

ELJÖTT HÁT AZ AKKORDOK KORA

S ANNAK KEZDETE: A HÁRMASHANGZATOK NAPJA

Innentől veled lesz, s a zenédben jelen lesz.

Az eddigi játékokhoz: szívbeli gratula!

Várunk legközelebb is, egy új, vagy száz kalandra!